

Szent Erzsébetről Magyarkanizsán

Csütörtök este dr. Csáky S. Piroska volt a magyarkanizsai Dobó Tihamér Képtár vendége. Az újvidéki Magyar Tanszék nyugalmazott egyetemi tanára a vajdasági Szent Erzsébet-ábrázolásokról tartott előadást.

Csáky tanárnő régi álma és terve, hogy feltérképezze a vajdasági templomokban, kegyhelyeket található Szent Erzsébet-ábrázolásokat. Szeretnő kutatásai nyomán 2008-ban jelent meg a Szent Erzsébet-ábrázolások a Délvidéken elnevezést viselő kötete. A kötet anyagát a kutató azóta bővítette, de van még mit keresni, kutatni, feltérképezni – hallottuk az előadás bevezetőjében.

Árpád-házi Szent Erzsébet, II. András király és Merániai Gertrúd lánya 1207-ben született Sárospatakon (egyes források szerint Pöszonyban vagy Óbudán) és Wartburgban hunyt el 1230-ban. A korabeli hagyományok szerint már négyévesen eljegyezték a tübingiai tartománygróf fiával. IV. Lajos tübingiai tartománygróffal boldog házasságban éltek a gróf korai haláláig. Sógorai kegyetlenül bántak az özvegy fiatalasszonnyal, megfosztották minden vagyonától és jövedelmétől. Három gyermekét magához véve egy éjjel kiosont a várból, és ezután fonással, varrással tartotta fenn magát.

Nevéhez fűződik számos jótett: kórházat létesített, lemondott a földi javakról, ékszereiről, és egész életét a szegények, a betegek, az elesettek segítségének szentelte. Halála után négy évvel szentté nyilvánították. Legtöbbször rózsával, kenyérral a kötényében, kosarában láthatjuk ábrázolásokon. Ennek eredete az a legenda, miszerint férje halála után Erzsébet továbbra is gondoskodott a szegényekről. Egy alkalommal kenyeret vitt gondozottjainak, amikor sógorával (más források szerint anyósával) találkozott.

Erzsébet attól tartva, hogy megtiltják neki a jótékonykodást, azt válaszolta, rózsákat visz. Amikor megmutatta, kosarában a kenyerek helyett valóban illatos rózsák voltak.

Szent Erzsébet kultusza Vajdaságban is erőteljesen jelen van – tudtuk meg Csáky Piroskától. Újvidéken, Erzsébetlakon és Ópáván a nevét viseli a templom, Szabadkán, Újvidéken és Zentán kórházi kápolnát neveztek el róla, de szeretetházak is viselik nevét.

Ábrázolásai főként templomi festmények, szobrok, domborművek és festett üvegablakok. A szeretet szentjének jótetteiről vidékünkön is maradtak fenn énekek, imák, fohászok – tette még hozzá az előadó. Egyes templomokban több ábrázolása is fellelhető, máshol télen-nyáron színes virágokkal díszítik szobrát. Vannak teljesen hagyományos, klasszikus, de teljesen modern ábrázolásai is. Magyarkanizsán a Szent Órangyalok-templom egyik üvegablakán láthatjuk Szent Erzsébetet rózsákkal a kötényében.

Szent Erzsébet emlékezete, tisztelete elevenen él vidékünkön. Erről az előadás résztvevői meggyőződhetnek személyesen is, hiszen ki-vetítőn megjelent a legtöbb vajdasági ábrázolás, sőt egy kiskiállítás formájában megtekinthetők voltak az egyes templomi ábrázolások. Dr. Csáky S. Piroska tartalmas és élvezetes előadásában számtalan érdekes adatot, történetet, legendát mesélt a hallgatóságának.

A nyugalmazott egyetemi tanár még elmondta, rendkívül közel állnak hozzá a Szent Erzsébetet övező legendák, az ábrázolások, ezért erejéhez mérten a kutatást folytatni szeretné.

(x)

Fotók: Puskás Károly